Společnost
pro církevní právo

ZRCADLO CÍRKVE

5/2022/1

Aktuality Společnosti pro církevní právo
Praha – Brno – Olomouc – Stříbro – České Budějovice

1. května 2022 | 13. ročník

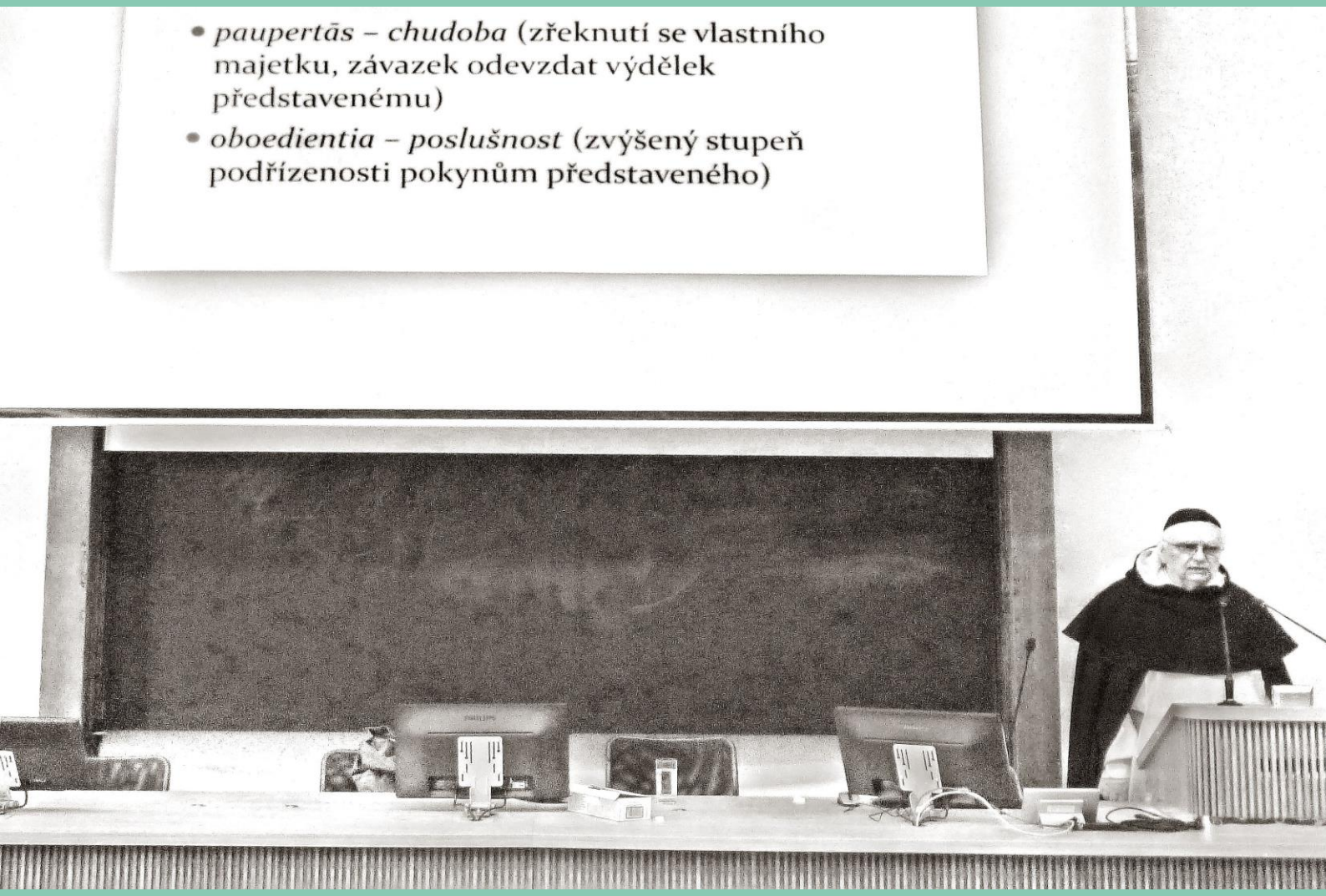

20. duben 2022, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, posluchárna č. 120: prof. Jiří Rajmund Tretera OP přednáší o řeholním právu. Foto Záboj Horák

Autoři fotografií Jadran Šetlík a Ivan Kolesár.

Nestor české kanonistiky Ignác Hrdina již není mezi námi

V pátek 22. dubna 2022 nás zastihla šokující zvěst: profesor kanonického a konfesního práva na Univerzitě Karlově v Praze a Západočeské univerzitě v Plzni a náš milý přítel Ignác Antonín Hrdina, kněz premonstrátského řádu, odešel na věčnost. Již delší dobu překonával zákeřné projevy své dlouhodobé choroby, avšak jeho smrt přišla docela náhle a překvapila nás.

Je tomu pár dní, bylo to 18. března letošního roku, co nám v elektronickém dopise přiznal, že by mu měla ještě v prvním pololetí vyjít v nakladatelství Karolinum monografie *Dějiny pramenů kanonického práva* a slíbil nám výtisk. Do příštího čísla Revue církevního práva nám zaslal článek zásadního významu *Vybrané právní aspekty instituce trvalého jáhenství*.

Bude nám bez Ignáce smutno. Byl velkým tahounem v našem oboru a mezera po něm bude ještě dlouho citelná.

Jiří Rajmund Tretera OP a Záboj Horák

Soutěž o nejlepší právnický časopis

Letošní XXIX. kongres *Karlovarských právnických dnů*, pořádaný spolkem Karlovarské právnické dny – společností českých, německých, slovenských a rakouských právníků, z.s., se uskuteční ve dnech 16. – 18. června 2022 v Grandhotelu Ambassador Národní dům v Karlových Varech. K účasti jsou zváni také členové Společnosti pro církevní právo.

Stejně jako v minulých letech se bude i letos během konference udělovat ocenění *Pocta judikátu* a *Prestižní cena*. Prestižní cena je ocenění pro **nejlepší právnický časopis** a je udělována na základě ankety mezi odbornou veřejností. Tento rok se o cenu nejlepšího právnického časopisu uchází celkem 36 odborných časopisů z České republiky i Slovenské republiky.

Vyzýváme každého, komu se Revue církevního práva líbí a chce ji podpořit i morálně, aby hlasoval pro tento časopis. Doufáme, že to nepominou učinit všichni členové a příznivci Společnosti pro církevní právo, která je jeho vydavatelem.

Všichni to tak mohou učinit on-line na tomto odkaze: http://www.kjt.cz/cs/2022/anketa.php, anebo *vyplněním a odesláním anketního lístku*, který je přílohou tohoto Zrcadla. Anketní lístek lze odeslat poštou nejpozději do 31. května 2022 anebo vyplnit on-line nejpozději do 17. června 2022.

Současně můžete na adresu Karlovarských právnických dnů hlasovat *o poctě za nejlepší judikát* publikovaný v období od 1. března 2019 do 28. února 2022 v oblasti judikatury aplikovatelné v ČR nebo v SR, a to prostřednictvím internetového nebo papírového anketního lístku. Dovolujeme si čtenářům *doporučit* nález Ústavního soudu České republiky sp. zn. Pl. ÚS 5/19 ze dne 1. října 2019, kterým se ruší zdanění finančních náhrad poskytovaných na základě zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi, jako protiústavní.

Poutní setkání u kaple ve Velkých Chvalovicích

Místní skupina České křesťanské akademie a město Pečky zvou všechny čtenáře na poutní setkání u kaple sv. Jana Nepomuckého, které se uskuteční v sobotu 21. května 2022 od 14 hodin ve Velkých Chvalovicích (část města Pečky, okres Kolín). Na setkání vystoupí žáci Základní umělecké školy Pečky.

Kaple sv. Jana Nepomuckého byla postavena v pozdně barokním stylu roku 1833. V roce 2013 prošla generální památkovou obnovou (viz fotografie níže). U kapličky se konají pravidelná setkání, často spojená s hudebním doprovodem.

O jednom takovém jsme informovali v Zrcadle církve č. 10/2020/1. Kdo si uschovali všechny exempláře tohoto Zrcadla, aby si je dali na konci roku svázat a aby si jednou nad těmito barevnými zprávami zavzpomínali, budou mít radost, že to mají všechno pohromadě.

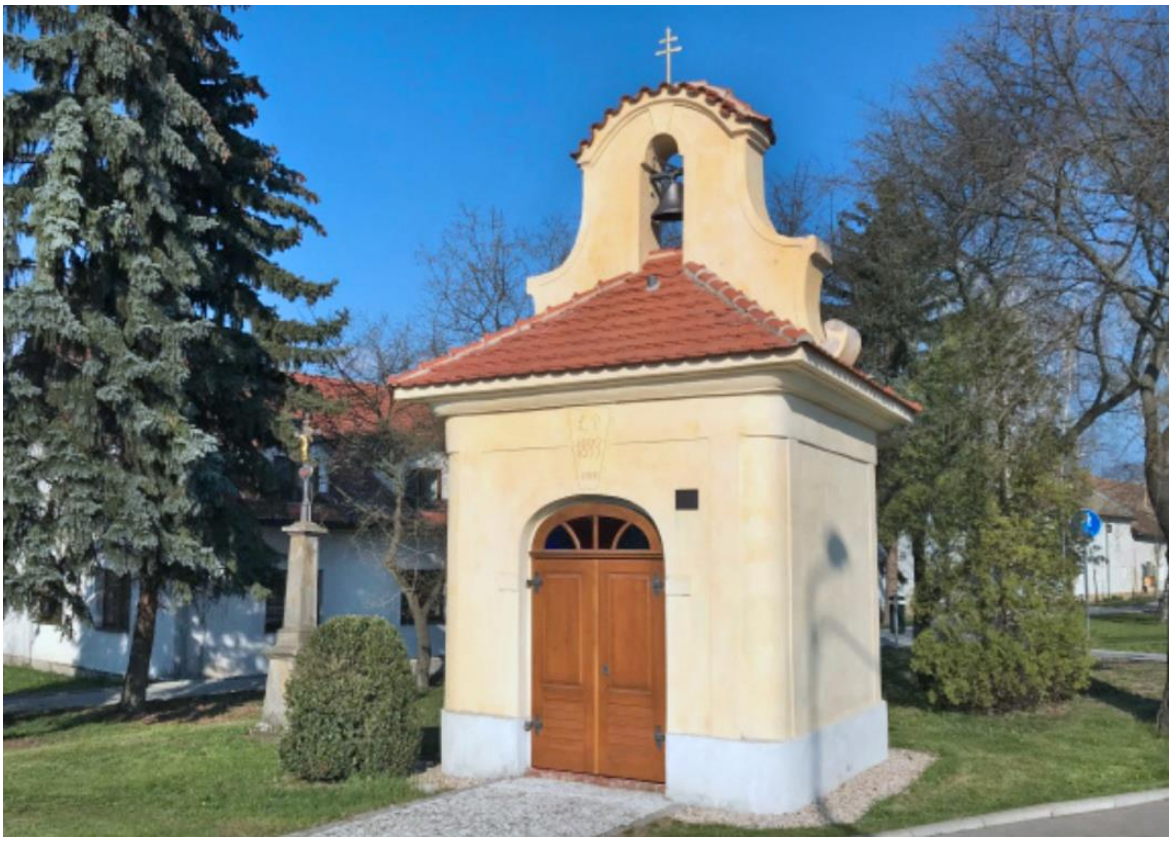

Zpráva z Místní skupiny ČKA Pečky
Redakční úprava Jakub Nagy
Foto Místní skupina ČKA Pečky

Z bouřlivého zasedání Rady vědeckých společností

Ve středu 27. dubna 2022 se po dlouhém covidovém přerušení konalo v sídle Akademie věd ČR na Národní třídě v Praze plenární zasedání Rady vědeckých společností. Zúčastnili se jej zástupci rekordního počtu 68 vědeckých společností z celkového počtu 87, které jsou členy této organizace. Společnost pro církevní právo zastupoval její tajemník Tomáš Grundza.

Prvním bodem programu byly volby nového výkonného výboru.

V sekci *Neživá příroda* byli zvoleni RNDr. Petr Budil, Ph.D., doc. RNDr. Jiří Dolejší, CSc., a prof. RNDr. Tadeusz Siwek, CSc.

Za sekci *Živá příroda* získali členství prof. RNDr. Jana Albrechtová, Ph.D., doc. Ing. Vojtěch Spiwok, Ph.D., a prof. MUDr. Anna Šedivá, DSc.

Volba v sekci *Společenské vědy* byla napínavá. V prvním kole byli zvoleni doc. PhDr. Jiří Buriánek, CSc., a prof. Ing. Jakub Fischer, Ph.D. Vzhledem k tomu, že kandidáti na obsazení třetího místa doc. PhDr. Radomír Vlček, CSc., a doc. PhDr. Jana Čechurová, Ph.D., získali v prvním kole po 31 hlasech, rozhodovalo se ve druhém kole losem. Členství získala doc. Čechurová, místopředsedkyně Společnosti Edvarda Beneše.

Předsedou Rady vědeckých společností byl zvolen dosavadní dlouholetý předseda doc. RNDr. Lubomír Hrouda, CSc., který získal 67 hlasů ze 68 přítomných zástupců, a neměl protikandidáta.

Na závěr zasedání se jednalo o přijetí nových vědeckých společností, což je vždy nejnapínavějším bodem programu. Přihlásili se celkem čtyři společnosti, z nichž byly po tajném hlasování přijaty Česká speleologická společnost a Společnost pro vědu o laboratorních zvířatech. Přijaty naopak nebyly Genderová expertní komora a Centrum pro studium populární kultury.

Tomáš Grundza

Zpráva o recenzi na 2. přepracované a doplněné vydání *Církevního práva* v předním českém vědecky erudovaném listě

V nejnovějším čísle odborného časopisu **Právněhistorické studie č. 52/1**, vydávaného na Právnické fakultě Univerzity Karlovy, vyšla recenze na monografii profesora Jiřího Rajmunda Tretery a docenta Záboje Horáka *Církevní právo, 2. přepracované a doplněné vydání*. Autorem recenze je *JUDr. Marek Novák*, advokát a interní doktorand na Katedře právních dějin Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Právněhistorické studie jsou na mezinárodním foru vysoce oceňovaným vědeckým časopisem, o čemž svědčí to, že je zapsán v prestižní světové databázi *Scopus* stejně jako *Revue církevního práva* zapsána ve *Web of Science*.

Dr. Novák připomíná, že výuka církevního práva byla na pražské právnické fakultě obnovena díky prof. Jiřímu Rajmundu Treterovi, který církevní právo a další příbuzné předměty nadále vyučuje spolu se svým kolegou doc. Zábojem Horákem. K šíření povědomí o církevním právu slouží také činnost Společnosti pro církevní právo a vydávání jejího vědeckého časopisu Revue církevního práva.

Dr. Novák vyzdvihl *přehlednost* a *srozumitelnost* recenzované publikace a ocenil vysoké nasazení autorů učebnice církevního práva, zejména *pohotové reakce* na mnohdy až překotné *změny v kanonickém právu*, které autoři učebnic stihli těsně před uzavřením rukopisu zohlednit.

Učebnice církevního práva je pomyslnou *vlajkovou lodí trilogie* církevněprávních učebnic, k níž patří ještě učebnice Konfesní právo a Právní dějiny církví. Všechny tři jsou určeny jak pro posluchače právnických a teologických fakult, tak *pro širokou veřejnost*.

Druhé vydání Církevního práva navazuje jak na publikace prof. Tretery z let 1993 a 1997, tak na první vydání této učebnice *z roku 2016,* kterou přepracovává a podstatně doplňuje. Z třístránkové recenze dr. Nováka vyjímáme:

„První vydání monografie bylo publikováno v roce 2016. K přípravě druhého vydání však autory nevedla jen prostá nutnost poskytnout svým studentům odpovídající studijní materiál, který byl po pěti letech od publikace rozebrán. Je patrné, jak autoři sami v předmluvě poznamenávají, že při přípravě druhého vydání zohlednili pedagogické zkušenosti s užíváním

učebnice jak při výuce, tak při zkoušení studentů, a na řadě míst přistoupili k rozšíření, doplnění nebo naopak zkrácení výkladu.

Nicméně, mnohem významnějším důvodem pro přepracování učebnice byly četné *legislativní změny*, které si během pontifikátu papeže Františka, počínající rokem 2013, odehrály. Počátky jeho zákonodárné činnosti představované především *motu proprio Mitis Iudex Dominus Iesus* a *motu proprio Mitis et misericors Iesus* o podstatných změnách v nulitním manželském procesu před církevními soudy stihli autoři zohlednit již v prvním vydání učebnice, nyní získali možnost zabývat se jejím dalším obdobím.

O tom, že papež není na změny v církevním právu skoupý a že jejich zachycení není snadnou úlohou, svědčí apoštolská konstituce *Pacite gregem Dei*, kterou byla s účinností od 8. prosince 2021 podstatně novelizována šestá kniha Kodexu kanonického práva o trestním právu latinské církve. Ačkoli její publikace 4. června 2021 zastihla druhé vydání učebnice těsně před uzavřením rukopisu, její autoři se rozhodli na poslední chvíli nové znění zohlednit a příslušné části knihy přepracovat. Tuto obětavost je třeba vyzdvihnout a lze ocenit, že učebnice zachycuje podstatnou část církevněprávní materie v účinném znění."

Jakub Nagy

Místní skupina v Olomouci

XI. ekumenicko-právní konference zasedala v Brenné

Ve dnech 27.–28. 4. 2022 se konal v oblasti polské části těšínského Slezska v Brenné jedenáctý ročník mezinárodní ekumenicko-právní konference, nyní na téma *Ecclesia in Europa on the 20th Anniversary of Pope John Paul II's Apostolic Exhortation*. Konferenci uspořádala Katedra kanonického práva a ekumenismu teologické fakulty Slezské univerzity v Katovicích ve spolupráci s Cyrilometodějskou teologickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci, Fakultou teologie University of Constanta (Rumunsko) a Řeckokatolickou teologickou fakultou Prešovské univerzity. Organizační tým teologické fakulty Slezské univerzity pod vedením dr hab. Andrzeje Pastwy k účasti pozval odborníky ze středoevropského prostoru – sociology, kanonisty, právníky a teology. Podrobnější informace o akci jsou zveřejnovány na webové stránce: http://www.ekumenizmiprawo.pl/.

Předchozí dva ročníky konference se nekonaly pro epidemiologická omezení v souvislosti s nákazou Covid 19. Několik let předtím, vždy první den konference, probíhal na Slezské univerzitě v Katovicích a druhý den v Brenné; letošní konferenci organizátoři uspořádali již pouze v Brenné v rekolekčním domě katovické arcidiecéze.

Doc. Jiří Dvořáček přednáší na konferenci v Brenné. Foto Monika Menke

Během prvního dne představil sociologický pohled prof. Wojciech Świątkiewicz (Slezská univerzita v Katovicích), který hovořil na téma Identita osudu a volby: rutina kontinuity a próza odmítnutí; prof. Zygfryd Glaeser (Opolská univerzita) představil pohled papeže Jana Pavla II. v uvedené encyklice jako poselství míru; prof. Piotr Kopiec (KUL, Lublin) představil oblast práce v globalizované Evropě ve vnímání Konference evropských církví a prof. Józef Budniak (Slezská univerzita v Katovicích) řešil otázku, nakolik je ekumenismus potřebný v současné Evropě.

Odpolední program vyplnily tyto referáty: Idea transcendence a rozvoje Evropy v kontextu exhortace Ecclesia in Europa (prof. Pavol Dancák, Prešovská univerzita); Drama dvou nadějí: Sekulární versus křesťanský projekt Evropy (prof. Krzysztof Wieczorek, Slezská univerzita v Katovicích); Zítřek je často prezentován jako něco bezútěšného a nejistého; budoucnost je nahlížena více s hrůzou než s touhou (Ecclesia in Europa, č. 8): mezi zkušeností ztráty naděje a jejím nalezením (prof. Marek Rembierz, Slezská univerzita v Katovicích) a Vliv technologií na lidské myšlení a hodnoty (doc. Lucjan Klimsza, Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava).

Diskuse probíhala vždy po každém bloku přednášek a pokračovala při večerním neformálním setkání některých účastníků.

Druhý den konference byla představena tato témata: Ecclesia in Europa – Teologické a pastorační výzvy pro církev (dr. Przemysław Sawa, Slezská univerzita v Katovicích); Apologie křesťanství v současném evropském kontextu (prof. Przemysław Artemiuk, Univerzita kardinála Stefana Wyszyńského, Varšava); Synodalita a otázka subjektivity laiků v církvi (prof. Aleksander Bańka, Slezská univerzita v Katovicích); Synodální církev – církev budoucnosti (prof. Wilhelm Rees, Univerzita Innsbruck); Biblicko-teologické a organizačně-strukturální aspekty exhortace Ecclesia in Europa (doc. Stanislav Přibyl, Jihočeská univerzita

Prof. Wilhelm Rees přednáší v Brenné. Za předsednickým stolem zleva: Stanislav Přibyl, Damián Němec a Jiří Dvořáček. Foto Monika Menke

v Českých Budějovicích); Religiozita podle sčítání lidu v ČR a SR 2021 ve světle posynodální exhortace Ecclesia in Europa: Důvod naděje? (doc. Jiří Dvořáček, Cyrilometodějská teologická fakulty Univerzity Palackého v Olomouci); Vize Evropy hodnot Jana Pavla II. v exhortaci Ecclesia in Europa (prof. Elżbieta Szczot, KUL Lublin); „Noc kostelů“ – pastorační odpověď na výzvy exhortace Ecclesia in Europa (prof. Damián Němec OP, Cyrilometodějská teologická fakulty Univerzity Palackého v Olomouci) a Migrace lidí a výdělečná zaměstnanost v kontextu uváděné exhortace (dr. Jacek Szczot, Vyšší škola personálního managementu Konin, Polsko).

Doc. Stanislav Přibyl přednáší v Brenné. Foto Monika Menke

Při závěrečné diskusi a u společného oběda byly domlouvány a plánovány budoucí společné aktivity. Konference se účastnilo asi 50 odborníků z řad kanonistů, sociologů a teologů (včetně studentů a doktorandů). Jednacími jazyky byly polština, angličtina a němčina.

Příspěvky z tohoto setkání budou publikovány ve formě anglicky psaných odborných článků, uveřejněných v časopise *Ecumeny and Law*, vydávaném Slezskou univerzitou v Katovicích. Závěr z jednání i z diskusí můžeme shrnout konstatováním nutnosti hledání nových cest dialogu, ekumenismu, nových forem evangelizace a přiblížení křesťanství nejen v částečně odkřesťanštěných zemích (Česká republika, Rakousko), ale i v zemích s převahou katolictví (Polsko, Slovensko), kde již tradiční způsob předávání víry přestává dostačovat. Konference se již tradičně účastnilo více členů Společnosti pro církevní právo, dva z nich poprvé.

Monika Menke

Sdružení pro podporu povolání ke kněžství a k řeholnímu životu

Opět jedno zbytečné sčítání lidu, aspoň pokud jde o kolonky týkající se náboženství

Český statistický úřad zveřejnil první výsledky sčítání lidu, které bylo minulý rok zorganizováno za peníze daňových poplatníků. Za věřící, takzvaně „se hlásící“ k církvi, náboženské společnosti nebo směru se v něm označilo 1 374 285 lidí. I tentokrát bylo vyplnění otázky příslušnosti k církvi či náboženské společnosti (*bohužel*) opět dobrovolné. Což automaticky snižuje výsledky hluboko v neprospěch církví. Možná, že to je účel…

Ze statistik vyplývá, že k Církvi římskokatolické se hlásí asi 740 tisíc osob, k Českobratrské církvi evangelické 32 tisíc a k Církvi československé husitské 23 tisíc. Věřících, kteří se „nehlásí“ k žádné církvi či náboženské společnosti je 960 tisíc (co to je?). Polovina obyvatelstva, tedy lehce přes 5 milionů lidí, se označila za osobu bez vyznání. Téměř třetina (tj. asi 3 160 000 lidí) však na otázku své víry či příslušnosti k církvi *neodpověděla*![1] Proč asi!

Podle státem zjišťovaných a velmi podivně kladených otázek prý rychle ubývá osob prohlašujících se za členy církve. Používán je velice vágní a nepřesný výraz „hlásící se k církvi“, který nešťastně pronikl do právního řádu prostřednictvím neblaze proslulého zákona č. 3/2002 Sb., obrat, který je nejasný, neurčitý a subjektivistický. Je to v rozporu s právními systémy všech církví, které považují členství v církvi za něco přesného a určitého (včetně toho, že se týká i dětí).

[1] Viz https://www.czso.cz/csu/scitani2021/nabozenska-vira.

Podle statistických údajů nějak nápadně přibylo osob bez náboženské víry (ateistů, agnostiků), ale na druhé straně vzrostl počet osob, které se sice k žádné církvi či náboženské společnosti „nehlásí“, ale prohlašují se za věřící.

Na veřejnosti nedošlo k žádnému propagandistickému boji za vystupování z církve. Můžeme podle své vlastní zkušenosti pozorovat, že nikde nedochází v posledních desetiletích k prudkému poklesu počtu věřících, ba v některých místech a obcích dochází k vzrůstu jejich počtu jak v nově zakládaných církvích, a nově postavených kostelech, tak v církvích, které byly založeny před několika desítkami let, tak církvích, které na našem území působí již více než 100 let.

Je možný jistý odklon od víry, která ví, že má svůj původ v církvi. Je však podstatně menší, než ukazují statistická data. Z nezávislých průzkumů víme, že dochází k jakémusi zvýšení vyznávání náboženských hodnot bez spojení s církevním společenstvím. To se však nezdá být zvláštní hodnotou a pramení z prosazování individualismu a z degradace mezilidských vztahů v současné době.

Jak zdůrazňuje olomoucký arcibiskup a předseda České biskupské konference Mons. Jan Graubner, obsahem víry musí být živý vztah k Bohu i lidem. „*Žijeme v době obrovské* ***krize vztahů****, která je plodem individualismu. (...) Nejvíce je to vidět na stabilitě rodin. Pak není divu, že lidé neschopni pravdivého a trvalého vztahu mají problém věřit. V tom případě však pokles věřících není zprávou, kterou mají novináři vítězoslavně sdělovat, ale znamením hlubší a vážné krize obecné společnosti, která volá o pomoc. Pro církev je to výzva nejen k lepšímu hlásání evangelia, ale i k budování hlubších vztahů, které vytvářejí lidskou společnost i uschopňují k náboženské víře.*“[2]

Mons. Graubner nezpochybňuje fakt, že počty věřících účastnících se *katolických* bohoslužeb klesají. Což se ale zdaleka netýká všech církví, zejména vyznavačských evangelických církví, které v posledních desetiletích v průměru ztrojnásobily počet svých členů, místních sborů i kazatelů a kde je účast členů církve na bohoslužbách stoprocentní. Více než deset křesťanských reformačních církví vzniklo a šíří se docela nově. Kromě toho se rozšiřují desítky tisíc českých členů náboženských společenství jihoasijské duchovní orientace.

V katolické církvi a v některých dalších větších církvích, dříve společensky významně etablovaných, souvisí snížení účasti na bohoslužbách s úmrtností starší generace, v níž bylo větší procento věřících, odchovaných ještě i v náboženské výchově ve škole, která se, jak s podivem můžeme zjistit, konala jako povinná až do roku 1953.

Arcibiskup Graubner poukazuje na malou vypovídací hodnotu sčítání: „*Kdo zjistí, kolik lidí považuje víru za tak soukromou věc, že se nepřihlásí jen z protestu, že se na to ptá stát? Jestli některé vede odmítání organizací k tomu, že se prohlásí za věřící bez církve, kolik jich neodpoví, když nemusí, protože odmítají zvědavost státu?*“[3]

Církevní statistiky jednotlivých církví ukazují diametrální rozdíly od státem organizované statistické kampaně. Podle statistik Českobratrské církve evangelické z roku 2020 eviduje církev 64 tisíc členů, kteří se svým záznamem ve sborové kartotéce souhlasí, a také téměř všichni platí dost vysoký roční finanční příspěvek církvi zvaný salár.[4] Tedy nepopíratelná fakta

---

[2] Viz GRAUBNER, Jan, *Co statistiky neukážou*, in: Katolický týdeník č. 4, 18. – 24. ledna 2022, Praha, s. 2.
[3] Ibidem.
[4] Viz https://e-cirkev.cz/aktuality/cesky-statisticky-urad-oznamil-prvni-vysledky-scitani-2021/.

prokazovaná Evangelickou církví ukazují přesně dvojnásobný počet, než kolik uvádí státní statistický úřad.

Jak je patrné, z výsledků sčítání lidu organizovaného státem, na který se trochu pohlíží s nedůvěrou jako na pokračování všech možných dotazníkových akcí za předešlého režimu, není možné dělat závěry o tom, že jsme nejateističtější zemí v Evropě a potvrzovat tím touhy těch, kdo chtěli v minulosti i dnes chtějí, aby tomu tak bylo.

Jakub Nagy, Jiří Rajmund Tretera

Z nové literatury

BOSSO, Armand Paul, *Munus e potestas del parroco*, Urbaniana University Press, Roma, 2022, 290 s., ISBN 978-88-401-9050-1.

Časopisy

Diritto e Religioni, n. 32, Anno XVI – n. 2–2021, Iuglio–dicembre, Luigi Pellegrini Editore, Cosenza, 2021, ISSN 1970-5301,

z obsahu:

TONTI, Nico, *Il sacramento della riconciliazione dinnanzi alla pandemia di Covid-19. L'assoluzione generale senza previa confessione individuale e le disposizioni di diritto particolare di alcuni vescovi diocesani italiani*, s. 78–116,

IANNONE, Filippo, *La dimensione canonica della sinodalità*, s. 118–129,

BLANDO, Giovanni, *"Quando tutto il resto è scomparso". Sulla libertà religiosa alimentare in carcere*, s. 144–162,

VARI, Filippo, *L'esposizione del Crocifisso nelle scuole davanti alle sezioni unite della Corte di Cassazione*, s. 335–349.

Revue de Droit Canonique, Tome 71/2, Université de Strasbourg, Strasbourg, 2021, ISSN 0556–7378

z obsahu:

CADOR, Vincent, *Le droit pénal canonique à l'épreuve de la crise des abus sexuels sur les mineurs*, s. 277–306,

VIAUT, Laura, *Le droit canonique au prisme des lettres des évêques mérovingiens*, s. 367–386.

Schweizerische Zeitschrift für Religions- und Kulturgeschichte, vol. 115, Université de Fribourg, Fribourg, 2021, 500 s., ISSN 1661-3880,

z obsahu:

NEUHOLD, David, *Jiří Rajmund Tretera/Záboj Horák (eds.), Spiritual Care in Public Institutions in Europe (Kirche & Recht, Beihefte 3), Berlin, Berliner Wissenschafts-Verlag, 2019, 140 S.*, s. 486–488 (recenze).

Studia canonica, Vol. 55, issue 1–2, Revue canadienne de droit canonique / A Canadian Canon Law Review, Faculté de droit canonique / Faculty of Canon Law, Université Saint Paul / Saint Paul University, Ottawa, 2021, ISSN 2295-3019,

z obsahu:

ARRIETA, Juan Ignacio, *The Juridical System of the Vatican City State*, s. 57–74,

KOWAL, Wojciech, *Celerity of Marriage Nullity Process and the Mandatory Review of Judgments Declaring the Nullity of a Marriage*, s. 425–462,

MACLELLAN, Bonnie, *Associations of the Faithful and Diocesan Religious Institutes*, s. 463–476,

RIONDINO, Michele, *Thirty Years of the Apostolic Constitution Ex Corde Ecclesiae: A Canonical Overview and Future Prospects*, s. 601–616,

TORFS, Rik, *The Relationship between Theology and Canon Law under the Pontificate of Francis*, s. 637–654.

Periodikum Zrcadlo církve, Aktuality Společnosti pro církevní právo Praha – Brno – Olomouc – Stříbro – České Budějovice vydává a rozesílá Společnost pro církevní právo, z. s., Sudoměřská 25, 130 00 Praha 3.

Fotografie na titulní straně: 20. duben 2022, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, posluchárna č. 120 – prof. Jiří Rajmund Tretera OP přednáší o řeholním právu. Foto Záboj Horák.

Šéfredaktor: P. Jiří Rajmund Tretera OP
Zástupce šéfredaktora: Záboj Horák
Redaktor: Jakub Nagy
Redakční rada: Tomáš Grundza, Marek Novák

Starší čísla online: spcp.prf.cuni.cz/aktuality. Zrcadlo církve vychází dvakrát měsíčně.
spcp@prf.cuni.cz

ISSN 2695-0111